

MLADI ZA NAPREDEK MARIBORA 2013

30. SREČANJE

KAKO SE UČENCI PRISELJENCI VKLJUČUJEJO V ŠOLSKO OKOLJE

RAZISKOVALNA NALOGA

RAZISKOVALNO PODROČJE: SOCIOLOGIJA

OPISNA KAZIVNA ŠQ

T ^} q : KAVU ≠ SOAU ÓSES

¥ [|akU ≠ ÁÜCE ÔCÁU ZT CE PEUVCE òVCAÁ CEÜÓUÜ

MARIBOR, FEBRUAR 2013

MLADI ZA NAPREDEK MARIBORA 2013

30. SREČANJE

**KAKO SE UČENCI PRISELJENCI
VKLJUČUJEJO V OKOLJE ŠOLE**

RAZISKOVALNA NALOGA

RAZISKOVALNO PODROČJE: SOCIOLOGIJA

MARIBOR, FEBRUAR 2013

POVZETEK

Ljudje se danes vedno pogosteje selimo, vedno več je učencev, ki se v šolo vpišejo po prihodu iz tuje države. Zato sem v svoji raziskovalni nalogi raziskala, kdo so učenci, ki so se priselili v našo državo. Zanimal me je njihov način življenja, predvsem pa, ali kako se počutijo, glede na to da so se preselili v drugo državo. Predvidevala sem, da učence imigrante drugi učenci zavračajo zaradi raznih predsodkov, da mislijo, da so drugačni, hudobni, ne učeni. Sama menim, da mnenja drugih ne držijo, da je posameznika potrebno spoznati, mu dati priložnost. Intervjuvala sem učence naše šole, ki so se priselili iz tujine. Naredila sem 6 intervjujev, s katerimi sem izvedela, kaj občutijo, ko so se preselili, kako vpliva na njih novo okolje in kako se v njem počutijo. Pomagala pa sem si tudi s sociometrično metodo, s katerimi sem pridobila sociograme socialnih skupin v razredih učencev priseljencev, ki predstavljajo, kakšen je njihov socialni položaj.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	6
2	METODOLOGIJA DELA	8
3	TEORETIČNI DEL.....	10
3.1	Kaj so selitve?	10
3.2	Pogostnost migracij v svetu.....	11
3.3	Migracije skozi čas.....	12
3.3.1	Vzroki migracij.....	13
3.3.2	Vloga migracij danes.....	14
3.4	Migracije v Sloveniji (kdo se seli, od kod).....	15
3.5	Predsodki do migrantov.....	16
4	EMPIRIČNI DEL.....	18
4.1	Sociometrična metoda	18
4.1.1	Rezultati in interpretacija podatkov.....	19
4.1.1.1	Sociogram 5. r.	20
4.1.1.2	Sociogram 6. r.	21
4.1.1.3	Sociogram 7. r.	22
4.1.1.4	Sociogram 8. r.	23
4.1.2	Skupne ugotovitve sociometrične preizkušnje	24
4.2	Intervju	24
4.2.1	Rezultati intervjujev	24
4.2.1.1	Intervju 1	24
4.2.1.2	Intervju 2	25
4.2.1.3	Intervju 3	26
4.2.1.4	Intervju 4	27
4.2.1.5	Intervju 5	28
4.2.1.6	Intervju 6	29
4.2.2	Skupna interpretacija podatkov, pridobljenih z intervjuji	30
4.3	Razprava.....	31
4.3.1	Družbena odgovornost.....	33
5	VIRI IN LITERATURA.....	34
5.1	Literatura	34
5.2	Elektronski viri	34

KAZALO SLIK

Slika 1: Migracije v svetu glede na predznak (pozitivne [+], negativne [-], stabilne [0] in neznano oz. ni podatkov [N/A])	11
Slika 2: Sociogram učencev 5. razreda.....	20
Slika 3: Sociogram učencev 6. razreda.....	21
Slika 4: Sociogram učencev 7. razreda.....	22
Slika 5: Sociogram učencev 8. razreda.....	23

KAZALO TABEL

Tabela 1: Tuji državljani, ki so se v Republiko Slovenijo priselili v času od 2008 do 2012	16
Tabela 2: Razporeditev učencev tujcev (prvo in drugo leto bivanja v Sloveniji) naše šole po razredih	18

1 UVOD

Priseljenci so ljudje, ki se preselijo iz ene države v drugo. Sama osebno o njih menim, da so pogumni, se spopadajo z izzivi, ki jih drugi, ki se v drugo državo nismo preselili, ne poznamo. Z nekega vidika jih občudujem. Prav zato sem o njih želela izvedela več, spoznati njihove težave in jim poskušati pomagati.

Glede na sošolce okrog sebe opažam, da imajo učenci priseljenci slabše socialne položaje v primerjavi z drugimi učenci. Velikokrat so deležni zbadanj, izzivanj in fraz, nabitih s predsodki. Le-to me moti, zato me je ob raziskovanju vodila tudi težnja, kako bi lahko prekinili negativen odnos do učencev priseljencev.

Tudi sama sem se pred kratkim preselila, vendar (na mojo srečo) le v drug kraj, kjer sem sosede poznala že od prej. Pa vendar so se me lotevali občutki domotožja, želje po vrnitvi. Kljub vsemu sem se jaz kot priseljenka v drug kraj morala pričeti prilagajati drugim, okolici. Opažam, da sem morala biti previdna, ves čas sem in še delam na tem, da sprejemam ideje, želje, interese drugih. Ob tem pa se zavedam, da je moj položaj v primerjavi s položajem učencev tujcev, ki so se priselili, drugačen, na nek način boljši, enostavnejši.

Konkretno zame so priseljenci zelo pogumni, saj se morajo po navadi prilagoditi popolnoma drugačnim razmeram, ponovno vzpostaviti stik z ljudmi, večino, ki pa jih pogosto ne sprejema preveč dobro. Morda zato, ker so drugačni, jih ne poznajo, se jih celo bojijo. Hkrati pa se morajo priseljenci spopadati še z morebitnimi težavami v družini. In zato menim, da je sama selitev kot tudi življenje v tuji države zanje zelo stresno. Tudi sama se ne bi počutila preveč dobro, če bi morala zapustiti dom, prijatelje, državo, kjer sem odraščala oz. kjer odraščam. Kljub temu da sem sicer se preselila v drug kraj, gre pri priseljencih iz tujine za popolnoma drugačno, bolj zapleteno situacijo.

V raziskovalni nalogi sem raziskala pojme, ki se navezujejo na selitve in priseljence ter raziskala, kakšne so njihove lastnosti in značilnosti v Sloveniji. Predstavila sem tudi primerjavo kultur Slovenije in države, iz katere se k nam največkrat priselijo ljudje – tj. Bosna in Hercegovina.

V empiričnem delu sem raziskala položaje priseljencev s sociometrično preizkušnjo in pridobila sociograme oddelkov, ki jih obiskujejo učenci priseljenci. Izvedla sem tudi intervjuje, ki sem jih predstavila ločeno. Poleg tega sem ugotovitve povzela v poglavju Razprava.

2 METODOLOGIJA DELA

Raziskovanja sem se lotila najprej s pregledom literature in iskanjem teoretičnih podatkov o osnovnih pojmi, ki predstavljajo bistveno osnovo raziskovanju. Torej sem najprej uporabila deskriptivno metodo, kjer sem v teoretičnem delu opisala posamezne točke.

Nato sem se lotila sociometrične preizkušnje, kjer gre za metodo družboslovnega, največkrat sicer psihološkega oz. pedagoškega raziskovanja.

Tanja Kajtna (www.fsp.uni-lj.si/mma_bin.php?id/sociometrija.pdf) o sociometriji pravi, da gre za tehniko, ki v svoji osnovi izhaja iz socialne psihologije in sociologije ter predstavlja eno novjših merskih metod, ki se uporabljajo v družboslovnih znanostih. Razlaga tudi, da beseda izvira iz latinske besede »sociabilis«, kar pomeni biti družaben, prijateljski, združljiv v skupine, zato s to metodo dobimo podatek o tem, koliko je nekdo družaben, oziroma kakšne so »družabne« značilnosti neke skupine.

O metodi pred raziskovanjem sicer še nisem slišala, se mi je pa zdela izjemno učinkovita metoda pri raziskovanju priseljencev, ki so specifična družbena skupina, ki se vključuje v socialno okolje posameznega oddelka v šoli. Ker z metodo opredelimo, koliko je nek posameznik v skupini priljubljen ali morda iz skupine izločen, osamljen, v kolikšni meri se s člani skupine ne razume in ali se z njimi rad družiti ali ne (www.fsp.uni-lj.si/mma_bin.php?id/sociometrija.pdf). To je bilo pa prav to, kar me zanima pri učencih priseljencih.

Nadaljnje delo je temeljilo na izbiri metode znotraj kvalitativne sociologije, saj sem se odločila, da bom učence priseljence intervjuvala – torej sem izvedla voden intervju z njimi.

Po določitvi metod in postopka raziskovanja sem se lotila zastavljanja hipotez. Predvidevala sem naslednje:

Hipoteza 1: Mlajši učenci migranti se hitreje prilagodijo družbi, saj mlajši še niso popolnoma kulturno izoblikovani in imajo manj predsodkov.

Hipoteza 2: Učencem migrantov je najtežje na začetku prihoda v tujo državo, nato pa jim je lažje.

Hipoteza 3: Predvidevam, da potrebujejo približno 2 meseca, da jih okolica sprejme, je pa čas odvisen od posameznika.

Hipoteza 4: Socialno-ekonomski status nima prevelikega vpliva na prilagajanje družbi.

Hipoteza 5: Delovne oz. učne navade so ločen dejavnik od migracij – dejstvo, da se nekdo preseli v tujino, ne pomeni, da ima zato slabši uspeh.

Hipoteze sem opredelila glede na znanje in izkušnje, ki jih imam sama ob druženju z učenci priseljenci na naši šoli. Pri tem pa mi je pomagalo tudi znanje, ki sem si ga pridobila ob pregledu spletnih člankov in podatkov o priseljencih na spletu.

3 TEORETIČNI DEL

3.1 Kaj so selitve?

Selitve oziroma migracije so kompleksen globalen pojav, s katerim se srečujejo vse države po svetu (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Migracije>). Gre za proces selitve osebe ali skupine oseb iz ene države v drugo, lahko pa govorimo tudi o dnevni selitvah, kjer se posamezniki vsak dan znova selijo iz kraja v kraj (ali celo države v državo) kadar odhajajo na delo. Resolucija o migracijski politiki RS (Ur. list, 106/2002) v uvodu poudarja, da je selitev ena od oblik manifestiranja svobode gibanja, ki jo zagotavlja 32. člen ustave Republike Slovenije.

Meni osebno se zdi pravica do selitve pomembna, ker predstavlja pravico do svobode gibanja. Hkrati pa omogoča uvid v druge kulture in raznolikosti drugih držav. Tako menim, da so selitve izhod pri slabem položaju v gospodarstvu ali ob brezposelnosti, česar je v zadnjem času vedno več. Omogočajo možnosti novega življenja, uspeha, celo preživetja.

Pri migracijah govorimo o več vrstah migracij. Države so tako lahko izvor migracij, prehodni cilji potovanja ali mesto priselitve, po navadi pa celo vse troje hkrati (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Migracije>).

Pojem migracija se deli na:

- izselitev oziroma emigracijo ter
- priselitev oziroma imigracijo (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Migracije>).

Takšna gibanja so lahko notranja ali mednarodna. Prva, notranja, pomeni, da se ljudje selijo znotraj ene države iz enega mesta v drugo. Pogosteje je le-to zagotovo v večjih državah. V drugem primeru, kadar pa govorimo o mednarodnih migracijah, pa govorimo o selitvah iz ene države v drugo, kar je še zahtevnejše, pogumnejše in vredno občudovanja. Še posebej, če si nevešč jezika države, v katero se seliš.

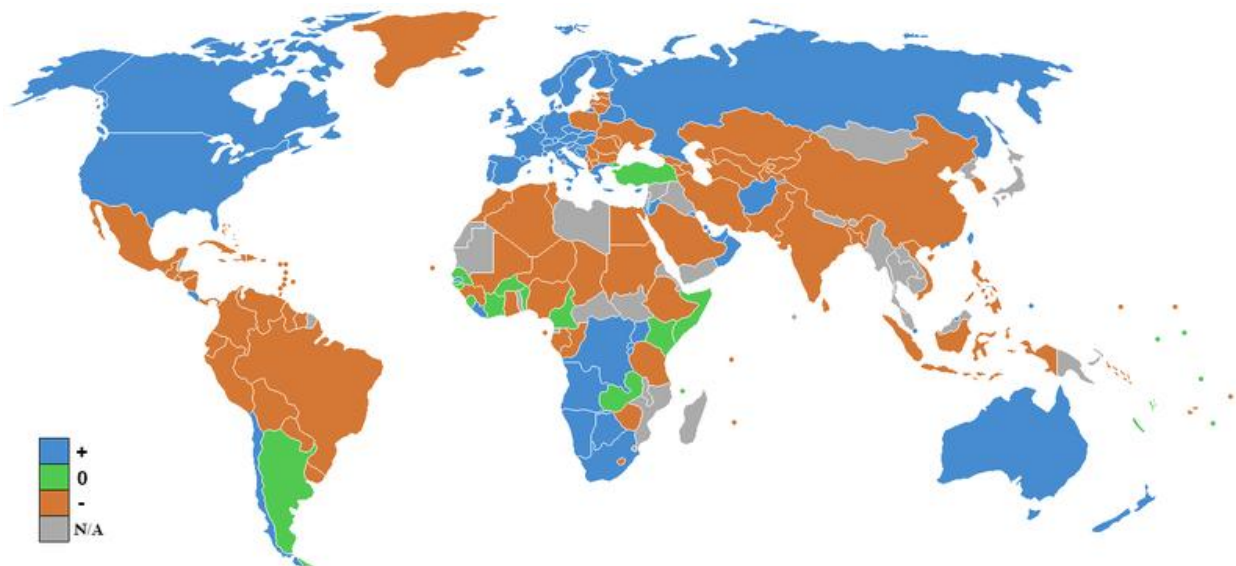
V primeru Slovenije, in sicer v obdobju nekdanje Jugoslavije, je šlo v večji meri za notranje migracije, saj so migranti prihajali večinoma iz držav nekdanje Jugoslavije (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Migracije>).

Migracije so tako ena najbolj perečih sodobnih svetovnih težav, saj so premiki prebivalstva obsežnejši kot kdaj koli prej v človeški zgodovini (<http://www.rtvsllo.si/svet/migracije-svetovni-izziv-21-stoletja/57840>).

Castles in Miller (Haralambos in Hollborn, 2001, str. 667) opisujeta, da narodi migracije štejejo kot del »graditve naroda«. Ob tem pa poudarjata, da je do migracij prišlo tudi zaradi vojn, veliko pa je bilo tudi prisilnih migracij zaradi deportacije (ki jo SSKJ razlaga kot prisilna preselitev posameznika ali dela prebivalstva v drug, oddaljen kraj [http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=deportacija&hs=1]) in zaslužnjevanja.

3.2 Pogostnost migracij v svetu

Poglejmo, v katere države se ljudje največ izselijo in vselijo, kar prikazuje spodnja slika. Gre za razliko med imigranti in emigranti (torej med priseljenci in izseljenci) v določenem času, in sicer v letu 2008.

Slika 1: Migracije v svetu glede na predznak (pozitivne [+], negativne [-], stabilne [0] in neznano oz. ni podatkov [N/A])

(http://en.wikipedia.org/wiki/File:Net_migration_rate_world.PNG, 7. 1. 2013)

Slika prikazuje, da se ljudje največ selijo v države Združene države Amerike, Kanado, Avstralijo in Novo Zelandijo, Rusijo, večino zahodnoevropskih držav, Južnoafriško republiko, Namibijo, Angolo in Botsvano na afriški celini, Afganistan v Aziji in Čile na

južnoameriški celini. Najbolj stabilne so migracije v Argentini, nekaterih afriških državah (na primer Somalija, Kenija, Zambija) in v Turčiji.

3.3 Migracije skozi čas

Po trenutnih podatkih Svetovne organizacije za migracije je na svetu približno 192 milijonov ljudi, ki ne živijo v deželi svojega rojstva, kar so kar trije odstotki svetovnega prebivalstva - to pomeni, da je praktično vsak 35. človek na svetu migrant. Med letoma 1965 in 1990 se je število migrantov povečalo za 45 milijonov, od leta 2000 do danes pa kar za 15 milijonov (<http://www.rtv slo.si/svet/migracije-svetovni-izziv-21-stoletja/57840>).

Med migranti je tudi 30 do 40 milijonov nezakonitih migrantov, največ se jih zateče v ZDA, vendar tudi Evropa ne zaostaja. Predvsem sredoziemske države, ki so blizu Afrike, so najbolj izpostavljene nezakonitim imigracijam, in skoraj ne mine dan, da ne bi zasledili novice o usodi nezakonitih migrantov, ki v želji po boljšem življenju prodajo vse imetje, da bi lahko prišli v Evropo (<http://www.rtv slo.si/svet/migracije-svetovni-izziv-21-stoletja/57840>).

Vendar migracije niso le negativne. V svetu je vedno bolj razširjeno prepričanje, da so migracije ključni in neizogibni del gospodarskega in družbenega življenja vsake države in da so, če se z njimi pravilno upravlja, lahko celo zelo koristne tako za posameznike kot tudi za družbe. Vprašanje, ki se postavlja, torej ni več, ali sprejeti migrante, ampak kako z migracijskimi tokovi upravljati, da bi povečali njihove pozitivne in zmanjšali negativne vplive (<http://www.rtv slo.si/svet/migracije-svetovni-izziv-21-stoletja/57840>).

V zadnjih petnajstih letih so v državah Evropske unije opazni vse večji tokovi priseljevanja; obenem se značilnosti migracijskih tokov s časom spreminjajo tudi kvalitativno, v vzrokih za migracije in v etnični sestavi migrantov. Vprašanje (reguliranja) priseljevanja postaja eno izmed poglobitnih agend v Evropski uniji predvsem zaradi dveh razlogov, ki sta medsebojno povezana:

1. Demografske smernice v državah članicah Evropske unije (EU), za katere je značilna nizka rodnost, podaljševanje pričakovane življenjske dobe oziroma staranje populacije, vplivajo na spreminjanje strukture trga dela, saj se delež delovno aktivnega oziroma zaposljivega prebivalstva znižuje.
2. Zaradi gospodarskih razmer, ki temeljijo na vse večji potrebi po delovni sili, bo povečan delež ekonomskih migrantov kljub ekonomski krizi in recesiji eden

poglavitnih mehanizmov za zapolnjevanje manjka na trgu delovne sile. (Medica, Lukić in Kralj, str. 7).

Skozi stoletja se je kljub raznovrstnim oviram na milijone ljudi (pre)selilo v druge kraje, saj človek pozitivno vrednoti gibanje, spreminjanje geografskega in družbenega okolja ter tako poskuša najti zase in svoje bližnje boljše kraje za življenje (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Migracije>). O tem dokazano priča uporaba izraza »*s trebuhom za kruhom*«, ki se sicer omejuje na selitve zaradi preživetja, vendar kljub temu nazorno predstavlja odhod mnogih ljudi v tujino/drugo mesto.

Migracije so pojav, ki potekajo že ves čas človeštva. Ocenjeno število mednarodnih migrantov v letu 2000 je bilo 150 milijonov, od tega okoli 31,5 milijona v širši Evropi, kar celino uvršča na drugo mesto takoj za Azijo in pred Severno Ameriko. Na splošno je število ljudi, ki se selijo iz leta v leto večje in napovedujejo, da se bodo migracijska gibanja še povečala (Resolucija o migracijski politiki RS, Ur. l. 106/2002). Slednji podatki veljajo za leto 2002, v današnjem času pa je migracij zagotovo še več, vendar zanje na spletu točnega podatka za svetovno populacijo nisem našla.

3.3.1 Vzroki migracij

Teoretična razglabljanja o vzrokih za migracije najpogosteje izhajajo iz teorije o dejavnikih odbijanja in privlačevanja (*push-pull teorija*), čeprav ti dejavniki ne morejo pojasniti, zakaj se nekateri posamezniki iz določenega okolja odselijo, drugi pa ne. Različne subjektivne dejavnike lahko razdelimo na racionalne in emocionalne, upoštevati pa je treba tudi socialno-psihološke osebne lastnosti posameznikov (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Migracije>).

Klinar (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Migracije>) je vzroke oziroma motive migracij razdelil v tri velike skupine. Najprej omenja ekonomske in demografske vzroke, pod čimer razume reševanje eksistence, izboljšanje ekonomskega položaja, prenaseljenost itd. Nadaljuje s političnimi in vojaškimi vzroki, in sicer predvsem v smislu prisilnega preseljevanja, na zadnje pa omenja osebne in družinske vzroke, ki so najbolj raznovrstni (na primer možnost pridobitve izobrazbe).

Njegova delitev se meni osebno zdi tudi zelo razumljiva in si po zapisanem zaporedju tudi sledijo. V zadnjem času so najpogostejši prav ekonomski in demografski, saj gospodarska

kriza in revščina mnoge silita k iskanju boljših pogojev za življenje. Na drugo mesto bi sama postavila osebne in družinske vzroke, ki se mi glede na čas zdijo pogostejši kot politični in vojaški vzroki.

V novejših mednarodnih priporočilih za statistiko selitev, kot na primer priporočilo Združenih narodov, je po navadi podana tipologija vzrokov selitev na podlagi:

- izobraževanja oziroma usposabljanja (študij v državi, usposabljanje za delo),
- zaposlitve (začasna ali sezonska, v mednarodnih organizacijah),
- združitve oziroma formiranja družine (najbližji sorodniki priseljence, ki že prebiva v državi; zakonec, otroci, partner),
- dovoljene naselitve v okviru kvot, ki jih dovolijo posamezne države, dovoljene naselitve na podlagi meddržavnih sporazumov in
- humanitarnih razlogov (begunci, iskalci azila ali začasnega zatočišča) (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Migracije>).

3.3.2 Vloga migracij danes

V današnjem času igrajo mednarodne migracije pomembno vlogo v nacionalnih, regionalnih in mednarodnih zadevah. Denar, ki ga zaslužijo migranti v tujini, pogosto nakazujejo sorodnikom iz države preselitve. V velikem številu držav v razvoju takšna nakazila migrantov iz tujine predstavljajo celo bolj pomemben vir prihodkov kot uradna razvojna pomoč ali tuje neposredne investicije. Dandanes migranti tudi niso več zaposleni samo v poklicih, ki jih domačini ne želijo opravljati, ampak so vključeni prav tako v dejavnosti z visoko dodano vrednostjo, kot so deficitarni poklici. V določenih državah so javne storitve in celotni sektorji gospodarstva izjemno odvisni od migrantov, saj bi bilo brez njih težko zagotoviti nemoteno delovanje teh sektorjev (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Migracije>).

V današnji vedno bolj globalni družbi na migracije in njihovo upravljanje vpliva več dejavnikov. Spremenjene demografske smernice, predvsem staranje evropskega prebivalstva, vedno večji gospodarski prepad med razvitimi državami in državami v razvoju, liberalizacija svetovne trgovine, ki zahteva vedno mobilnejšo delovno silo, vedno bolj razvite komunikacijske vezi, ki povezujejo praktično vse dele sveta in pa transnacionalne migracije praktično zahtevajo preseljevanje prebivalstva (<http://www.rtv slo.si/svet/migracije-svetovni-izziv-21-stoletja/57840>).

V 21. stoletju je torej naloga politikov in državnikov, da razvijajo in spodbujajo široko razumevanje pojava migracij z namenom, da bi z njimi uspešno upravljali in izkoristili pozitivne učinke migracijskih tokov. Seveda vlade ne morejo delovati enostransko, zato je pomembno sodelovanje in povezovanje med državami. Evropska unija je z enotnim evropskim aktom, s schengenskim dogovorom, z amsterdamsko pogodbo in dublinsko pogodbo že naredila prve korake proti skupni migracijski politiki, ki bo skušala zmanjšati nezakonite migracije in povečati koristi migracij, njeno delo pa vsekakor še ni končano (<http://www.rtv slo.si/svet/migracije-svetovni-izziv-21-stoletja/57840>).

3.4 Migracije v Sloveniji (kdo se seli, od kod)

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je tuje prebivalstvo v Sloveniji septembra 2001 štelo 44.264 oseb (Resolucija o migracijski politiki RS, Ur. l. 106/2002), septembra 2012 pa kar 417.000 (http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5210). Številka se je tako v 11-ih letih skoraj podeseterila. Razloge bi lahko pripisali vse večjemu iskanju boljšega življenja ljudi, kar jih vodi v tujino in selitve.

V 214.000 gospodinjstvih v Sloveniji (kar je po podatkih SURS-a četrtnina vseh gospodinjstev) živi vsaj en priseljenc. Med temi gospodinjstvi so najštevilnejša tista, v katerih živijo le priseljenci prve priseljske generacije, in sicer je takih 36 %. Več kot tri četrtine teh gospodinjstev je samskih. Tudi večina gospodinjstev, v katerih živijo le priseljenci druge ali tretje priseljske generacije, je samskih (http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5210).

Po resoluciji (Resolucija o migracijski politiki RS, Ur. l. 106/2002) med državljani posameznih držav v vseh kategorijah izstopajo državljani Bosne in Hercegovine, pred državljani ostalih republik nekdanje SFRJ, in poleg ostalih državljanov, ki jih največ prihaja iz Ukrajine, Kitajske, Rusije itd. Tudi našo šolo od skupno 20 učencev tujcev (ki so v Sloveniji manj kakor dve leti) obiskuje kar 10 učencev, ki prihajajo iz Bosne in Hercegovine.

Tabela 1: Tuji državljani, ki so se v Republiko Slovenijo priselili v času od 2008 do 2012¹

		2008Q2	2009Q2	2010Q2	2011Q2	2012Q2
Tuji državljani	Spol - SKUPAJ	58508	77064	83409	83167	86711
	Moški	41720	57395	60518	58687	59715
	Ženske	16788	19669	22891	24480	26996

Viri: Statistični urad Republike Slovenije, Ministrstvo za notranje zadeve – Centralni register prebivalstva, Ministrstvo za notranje zadeve – Direktorat za upravne

Iz tabele je razvidno, da se število priseljencev v Sloveniji iz leta v leto povečuje, kar je po eni strani dobro za državo, saj od dela in življenja priseljenci plačujejo davke. Poleg tega se večja tudi populacija, zapolnijo se potrebe po delovni sili. Prav tako je opaziti, da se preseli več moških kakor žensk. Le-to si razlagam z dejstvom, da moški v Sloveniji zasedajo mesta na delovnih mestih, ki so nižje plačana, opravljajo fizična dela, delajo v Sloveniji in hkrati skrbijo za družino, ki živi še v izvorni državi. Ob tem so ženske velikokrat doma z otroki ali pa težje dobijo zaposlitev. Na naši šoli na primer poznam nekaj primerov, kjer so v Sloveniji zaradi dela najprej prišli očetje, nato pa se je v državo preselila za očetom še vsa njegova družina, tako da so otroci pričeli obiskovati šolo tukaj.

3.5 Predsodki do migrantov

Priseljenci so ena izmed tistih družbenih skupin, ki so zaradi svoje drugačnosti obravnavani na podlagi nekaterih stereotipnih predstav in so zato pogosto najbolj na udaru predsodkov vladajoče družbene skupine. In so ne glede na etnično, kulturno ali religijsko drugačnost (Južnič, 1993, str. 171).

Tudi stereotipi so pogosto vezani na doživljanje tujosti, ki označuje tisto, kar ni domače, kar je neznano, nerazumljivo in vzbuja nelagodje ter kar je lahko vir zavračanja ali sovražnosti (Južnič, 1993, str. 169).

Ko govorimo o priseljencih, redko pomislimo na priseljence kot posameznika, ki prihaja v njemu tujo državo takšen kot je, s svojimi izkušnjami. Obravnava se jih kot skupina, nastopajo v množinski obliki in o njih sodimo le na osnovi njihove skupinske pripadnosti (Tisu, 2006, str. 16).

¹ Tuji državljani – številke v tabeli se nanašajo na podatke po četrtletjih v posameznem letu, in sicer so podatki Q2 o stanju, ki veljajo na dan 1. 4. posameznega leta.

Sama menim, da je dandanes vse več predsodkov do migrantov s strani učencev večinskega naroda. Slednji učenci priseljencem pogosto tudi ne dajo priložnosti, da bi jih lahko kot posameznike sprejeli, z njimi ne želijo imeti nič skupnega in se jih celo izogibajo. Kljub temu pa so izjeme, ki so izjemno dobrodošle.

4 EMPIRIČNI DEL

V empiričnem delu sem raziskala socialne položaje učencev priseljencev s sociogrami in intervjuji, kar sem pa podrobneje že opredelila v okviru metodologije v 2. poglavju.

4.1 Sociometrična metoda

Učenci tujci na naši šoli vključeni v razrede, ki so prikazani v spodnji tabeli. Na podlagi le-teh sem načrtovala izvedbo sociometrične metode.

Tabela 2: Razporeditev učencev tujcev (prvo in drugo leto bivanja v Sloveniji) naše šole po razredih

	RAZRED	SPOL	DRŽAVA, IZ KATERE SO SE PRISELILI
1.	9.c	učenka	Bosna in Hercegovina
2.	9.c	učenka	Bosna in Hercegovina
3.	9.b	učenec	Rusija
4.	8.c	učenec	Slovaška
5.	8.c*	učenka	Bosna in Hercegovina
6.	8.c*	učenka	Makedonija
7.	8.b	učenec	Bosna in Hercegovina
8.	7.a*	učenec	Srbija
9.	6.c	učenec	Bosna in Hercegovina
10.	6.b*	učenec	Bosna in Hercegovina
11.	5.c	učenka	Bosna in Hercegovina
12.	5.a*	učenec	Makedonija
13.	5.a	učenka	Bosna in Hercegovina
14.	4.b	učenec	Makedonija
15.	2.d	učenec	Bosna in Hercegovina
16.	2.d	učenec	Italija
17.	2.c	učenec	Bosna in Hercegovina
18.	1.d	učenka	Italija
19.	1.c	učenka	Združene države Amerike
20.	1.a	učenka	Bosna in Hercegovina

*Z zvezdico so označeni razredi, v katerih sem izvedla sociograme.

Sociogram sem izvedla in zapisala za 4 razrede (od 5. do 8.), ki so v tabeli 2 označeni z oranžno barvo. Izbrala sem razrede, ki jih obiskujejo učenci različne starosti, kar mi bo omogočilo vpogled v socialne položaje priseljencev glede na starost. Iz tabele je krepko označena država Bosna in Hercegovina, saj se je polovica učencev tujcev, ki našo šolo obiskujejo prvo oz. drugo leto, preselila iz te države.

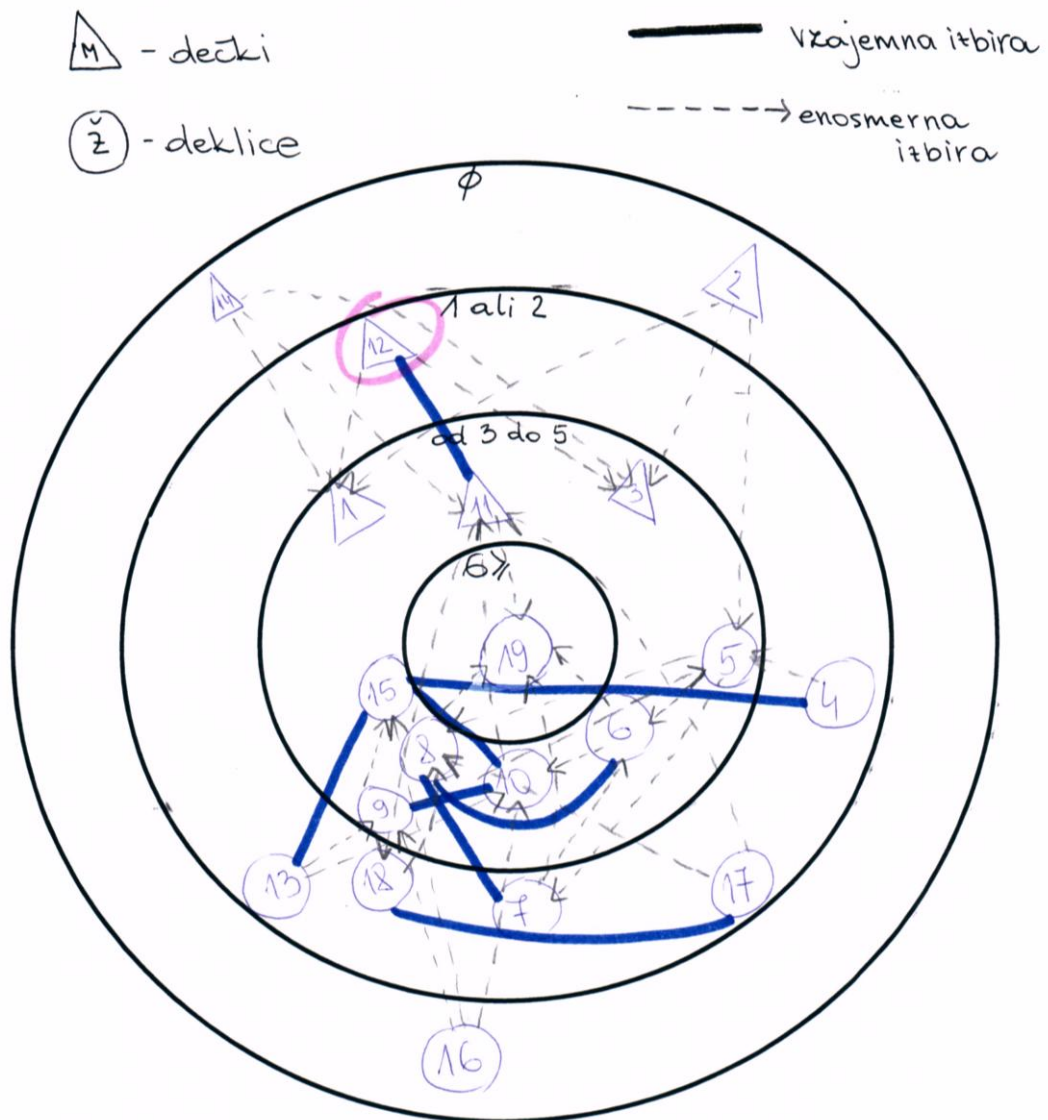
Razrede, ki sem jih izbrala za izvedbo sociometrične preizkušnje, obiskujejo učenci tujci, ki so se v šolo vključili v tem šolskem letu z mesecem septembrom – torej so v razred vključeni polne 4 mesece. Na tem mestu sem razmišljala tudi, da je zagotovo pomembno, kako dolgo so učenci tujci vključeni v šolo oz. v razred kot socialno skupino. Če je nekdo prišel iz tujine in v Sloveniji živi že 3 leta, je njegov položaj po mojem mnenju boljši od nekoga, ki je v razred prišel šele pred nekaj meseci. Poleg tega je pomembno tudi, da so učenci priseljenci v šoli prisotni, kadar se izvede poskus sociometrične metode v razredu, saj po mojem mnenju njegova prisotnost vpliva na rezultat sociometrične metode zanj. Prisotnost pri izvedbi preizkusa se mi je zdela zelo pomembna zaradi vzajemnih izbir in tudi enosmernih izbir na splošno. Menim, da kot učenci kadar dobimo navodilo za sociometrično metodo, pogledamo po razredu in s pogledom preverimo učence, ki jih vidimo. Tako menim, da če je učenec v šoli, zanj obstaja več možnosti, da ga nekdo izbere/napiše, kot če ga ne vidi.

4.1.1 Rezultati in interpretacija podatkov

Spodaj se nahajajo štiri sociogrami ter interpretacija le-teh. V podpoglavju skupne ugotovitve sem povzela skupne ključne točke interpretacije.

Vsak sociogram je opredeljen glede na razred. V vsakem sociogramu je z roza barvo obkrožena številka učenca – priseljenca, da je njegov položaj bolje viden.

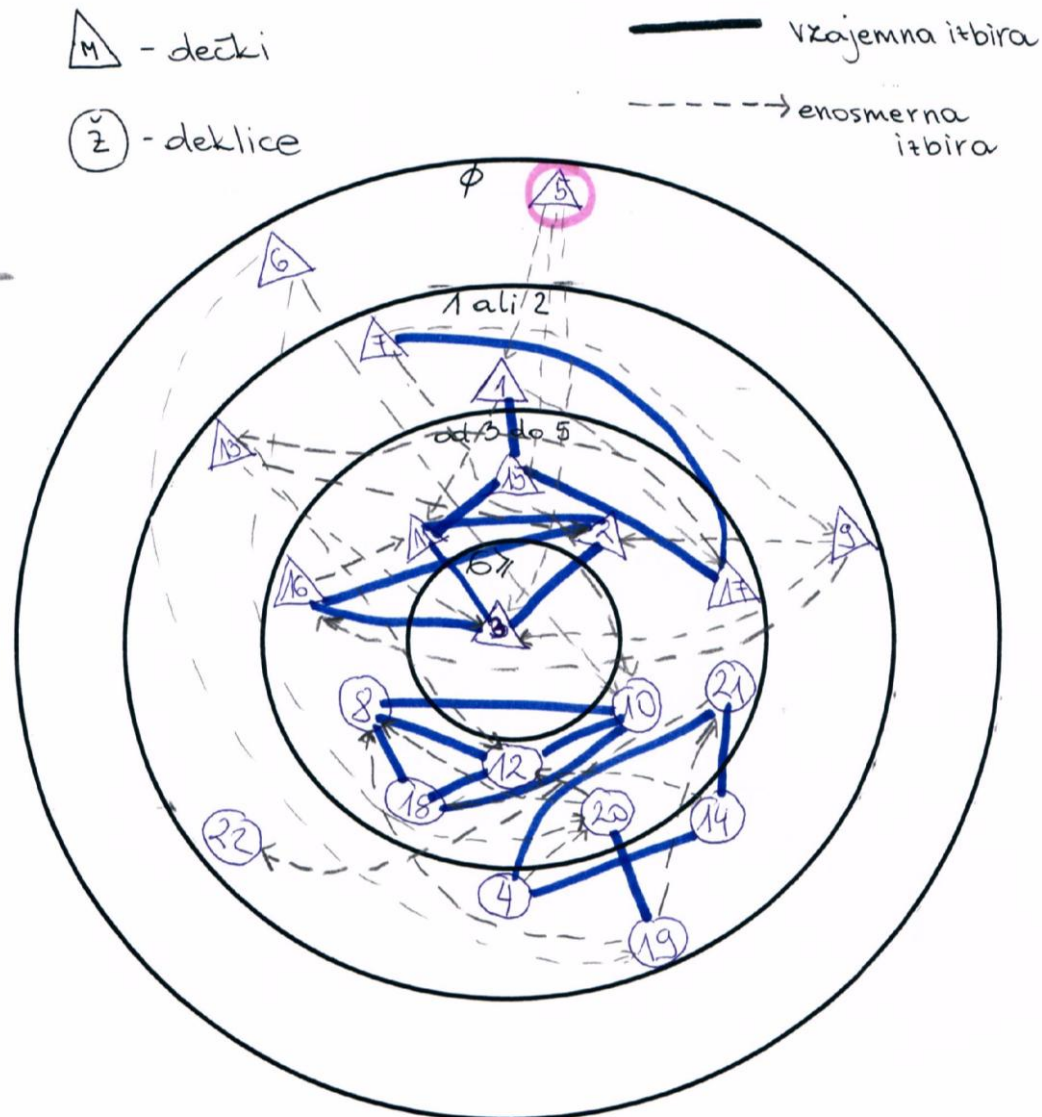
4.1.1.2 Sociogram 6. r.

Slika 3: Sociogram učencev 6. razreda

Učenec priseljenec (št. 12) je kar dobro povezan s skupino, ker ima eno vzajemno izbiro. Predvidevam, da bi imel še kakšno dodatno, saj sta učenca, ki ju je izbral, takrat manjkala, kar je razvidno iz puščic, ki jih od njiju ni (št. 1 in 3). Med osamljenimi so trije učenci (dva dečka – št. 14 in 2 – ter ena deklica, št. 16). Med učenci, ki imajo 1 ali 2 izbiri, imajo vsi vsaj eno vzajemno izbiro, kar je dobro. Najbolj priljubljena je deklica (št. 19), ki je pa na dan opravljanja preizkusa manjkala. Izbrale so jo tako sošolke kot tudi sošolci. Trikotnih ali kvadratnih povezav vzajemnih izbir med učenci ni videti. So le pari (18 in 17, 11 in 12, 9 in 10, 7 in 8). Na splošno bi ocenila razred kot slabše socialno povezan, ker je malo vzajemnih izbir med učenci.

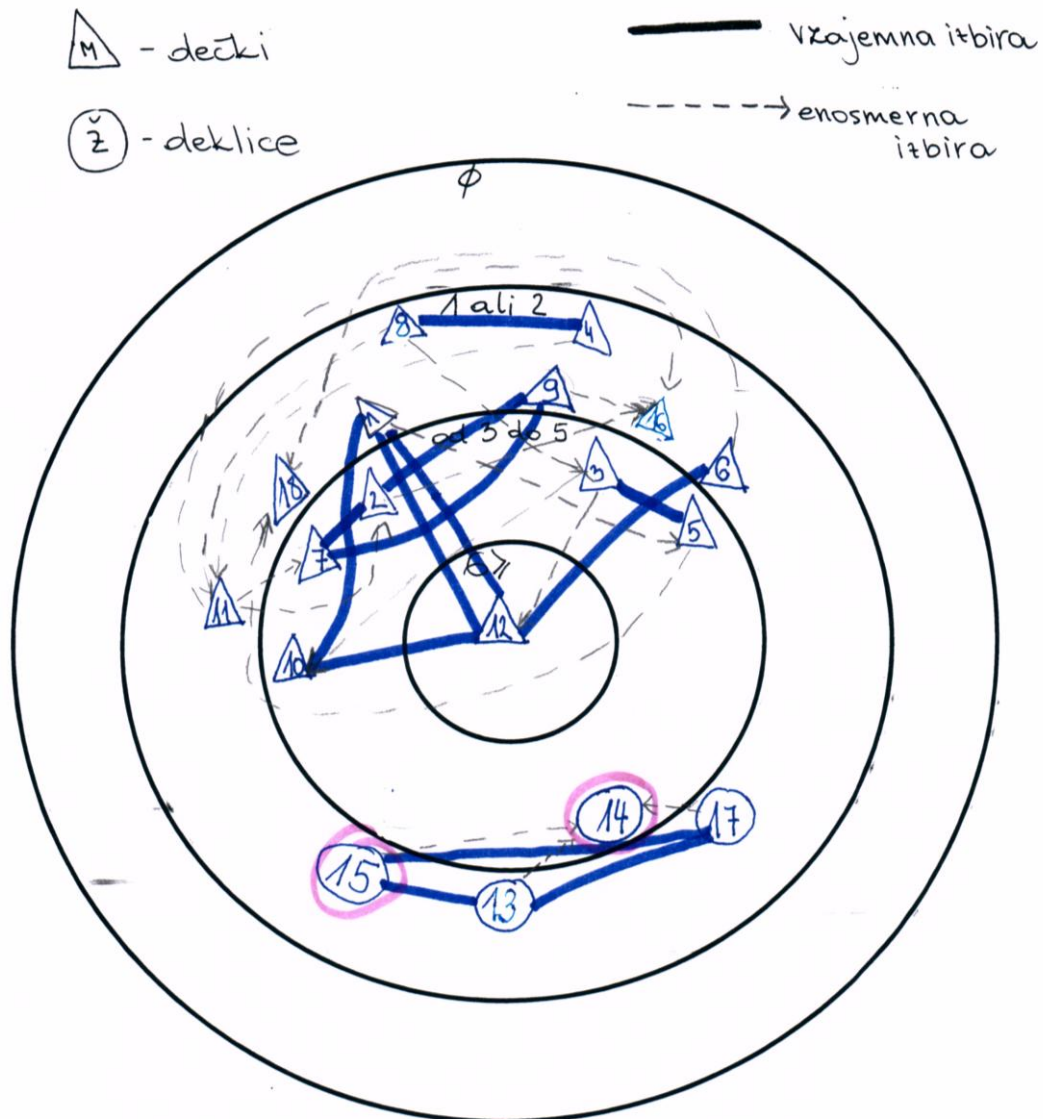
4.1.1.3 Sociogram 7. r.

Slika 4: Sociogram učencev 7. razreda

Učenec priseljenc (št. 5) ni dobro povezan s sošolci, nima vzajemne ali enosmerne izbire proti njemu. Poleg tega opažam, da je razred sicer dobro povezan, saj je med učenci veliko vzajemnih izbir. Razviden je tudi trikotnik (med učenkami št. 4, 21, 14) ter kvadrat med učenci št. 3, 16, 2, 11 ter med učenkami št. 8, 10, 12, 18. Osamljena sta le dva učence (poleg učenca priseljenca še en). En učenec je posebej priljubljen (št. 3), pri katerem je opaziti, da ima vse tri izbire vzajemne, kar pomeni, da so ga izbrali vsi, ki jih je izbral tudi sam. V primerjavi z ostalimi razredi je opaziti nekaj več povezave med deklicami in dečki. Le-to je po mojem mnenju posledica simpatij med učenci, ki so običajne v tem obdobju.

4.1.1.4 Sociogram 8. r.

Slika 5: Sociogram učencev 8. razreda

Tukaj je razvidno, da sta obe učenci priseljenki (št. 14 in 15) dobro povezani s sošolkami, vendar ene izmed njiju ni bilo. Predvidevam, da bi tudi ta imela vzajemne izbire, če bi bila prisotna. Mislim tudi, da je na izbire učenk priseljenk vplivalo tudi to, da je v razredu malo deklet (le 4). Drugače je razred dobro povezan, čeprav je jasno opaziti ločitev med dečki in deklicami. Menim, da je tudi to posledica majhnega števila deklet. Zanimivo je, da osamljenih učencev brez izbir sploh ni. Opazimo, da je učenec št. 12 najbolj priljubljen in ima vse tri vzajemne izbire. Prav tako je razvidna povezava v obliki trikotnika med učenci 10, 12 in 1 ter med učenci 7, 2 in 9. Poleg tega je vidna seveda tudi vzajemna povezava med učenkami s

številkami 15, 17 in 13, kjer učenka s številko 15 predstavlja učenko priseljenko, ki se je septembra priselila iz Makedonije.

4.1.2 Skupne ugotovitve sociometrične preizkušnje

Ugotovila sem, da starost ni vplivala na socialni položaj učencev priseljencev v razredu, saj so učenci s sošolci različno povezani z drugimi. Odvisno je od posameznega razreda, kako je sestavljen oz. kako je bil razred povezan že od prej. Kjer je bil razred že prej posebej oblikovan s skupinami, učencev priseljencev v večini niso sprejeli medse. To dokazujejo oblikovani trikotniki ali štirikotniki. Izjema je 8. Razred, ker je v njem tako malo deklet (prej sta bili le dve, zdaj so skupaj 4), da so vse med seboj povezane. Vprašanje je, kako bi bila dekleta med seboj povezana, če bi jih bilo več.

Učenci priseljenci imajo na splošno gledano slabši socialni položaj. So bolj osamljeni. V primerjavi s svojimi sošolci imajo srednje dober položaj. Odvisno je od posameznika, kako se zna povezati, kakšni so njegovi sošolci, poleg tega pa na to vpliva tudi čas. Prijateljstva potrebujejo čas, da se razvijejo, sošolci se morajo med seboj spoznati.

4.2 Intervju

Za potrebe raziskave sem izvedla tudi intervjuje, s katerim sem želela podkrepiti znanstvene podatke. Intervjuvala sem učence – priseljence naše šole, ki so se prostovoljno odločili za sodelovanje pri raziskovanju.

Izvedla sem 6 intervjujev. Sledijo odgovori na vprašanja, razporejeni po učencih različne starosti – od najmlajšega do najstarejšega.

4.2.1 Rezultati intervjujev

4.2.1.1 Intervju 1

1. *Vprašanja (starost, spol, razlog prihoda v Slovenijo, iz katere države so prišli).*

9 let, moški. Preselili smo se iz Makedonije, ker je oče v Sloveniji dobil službo.

2. *Kako si se počutil, ko ste prispeli v Slovenijo (nezadovoljen, prestrašen, vesel, poln pričakovanj)? Zakaj?*

Veselil sem se. Tukaj mi je boljše, lepše.

3. *Ali meniš, da so te v šoli lepo sprejeli? Kako?*

Da, kar.

4. *Ali še imaš stike s prijatelji iz prejšnje države?*

Ne, nimam nobenih stikov.

5. *Kako vzdržuješ stike s prijatelji iz države?*

Jih ne.

6. *Ali imaš tudi tukaj prijatelje? Ali si zadovoljen z njimi, se med njimi dobro počutiš in si rad z njimi?*

Ja, sem vesel. Rad se družim z njimi.

7. *Ali se je sedaj težje spoprijateljiti kot prej? Kaj ti pri tem dela največ težav - torej pri spoprijateljevanju?*

Ja.

8. *Ali si bil prizadet, žalosten, ko si izvedel, da se selite v tujino?*

Ne.

9. *Če bi lahko izbral, v katero državo bi se s starši preselili, katero bi izbral? Katero koli.*

V Italijo – nisem še bil tam.

10. *Če bi lahko izbral ali se preseliti ali ne - kaj bi izbral?*

Da, bi se preselil.

11. *Ali se vidiš v prihodnosti v Sloveniji ali si srčno želiš oditi nazaj v vašo domovino?*

Vidim se v Sloveniji.

12. *Kaj ti je pri življenju v Sloveniji najtežje - prijatelji, jezik, kultura ...?*

Nič mi ni težko.

4.2.1.2 Intervju 2

1. *Vprašanja (starost, spol, razlog prihoda v Slovenijo, iz katere države so prišli).*

10 let, moški. Oče je že delal v Sloveniji prej. Z mamom smo se priselili iz Makedonije.

2. *Kako si se počutil, ko ste prispeli v Slovenijo (nezadovoljen, prestrašen, vesel, poln pričakovanj)? Zakaj?*

Bil sem srečen, ker sem prišel v novo državo. Malo sem si že prebral o Sloveniji. Dobil sem nove prijatelje.

3. *Ali meniš, da so te v šoli lepo sprejeli? Kako?*

Ja. V razredu je dobro. Z vsemi se dobro razumem.

4. *Ali še imaš stike s prijatelji iz prejšnje države?*

Ne.

5. *Kako vzdržuješ stike s prijatelji iz države?*

Nimam facebooka, niti nimam tel. št. od prijateljev iz Makedonije.

6. *Ali imaš tudi tukaj prijatelje? Ali si zadovoljen z njimi, se med njimi dobro počutiš in si rad z njimi?*

Ja, zelo dobro se počutim.

7. *Ali se je sedaj težje spoprijateljiti kot prej? Kaj ti pri tem dela največ težav - torej pri spoprijateljevanju?*

Ne.

8. *Ali si bil prizadet, žalosten, ko si izvedel, da se selite v tujino?*

Da. Malo. Nisem želel zapustiti prijateljev.

9. *Če bi lahko izbiral, v katero državo bi se s starši preselili, katero bi izbral? Katero koli.*

V Francijo, da bi videl Eiffelov stolp.

10. *Če bi lahko izbiral ali se preseliti ali ne - kaj bi izbral?*

Da, bi se preselil.

11. *Ali se vidiš v prihodnosti v Sloveniji ali si srčno želiš oditi nazaj v vašo domovino?*

Vidim se v Sloveniji.

12. *Kaj ti je pri življenju v Sloveniji najtežje - prijatelji, jezik, kultura ...?*

Nič. Vse je ok.

4.2.1.3 Intervju 3

1. *Vprašanja (starost, spol, razlog prihoda v Slovenijo, iz katere države so prišli).*

12 let, moški. Oče je v Sloveniji dobil službo. Preselili smo se iz Srbije.

2. *Kako si se počutil, ko ste prispeli v Slovenijo (nezadovoljen, prestrašen, vesel, poln pričakovanj)? Zakaj?*

Ni bilo »fajn«. Oče je že 7 mesecev delal v Sloveniji. Po počitnicah smo prišli. Bil sem žalosten zaradi prijateljev.

3. *Ali meniš, da so te v šoli lepo sprejeli? Kako?*

Da. Družimo se tudi izven šole. Velikokrat gremo kam skupaj. Pri pouku mi pomagajo.

4. *Ali še imaš stike s prijatelji iz prejšnje države?*

Da.

5. *Kako vzdržuješ stike s prijatelji iz države?*

Preko Facebooka in Skypa, z sms-sporočili, zato imam visok račun za telefon.

6. *Ali imaš tudi tukaj prijatelje? Ali si zadovoljen z njimi, se med njimi dobro počutiš in si rad z njimi?*

Da. Predvsem trije.

7. *Ali se je sedaj težje spoprijateljiti kot prej? Kaj ti pri tem dela največ težav - torej pri spoprijateljevanju?*

Malo. Sploh na začetku. Ni težav.

8. *Ali si bil prizadet, žalosten, ko si izvedel, da se selite v tujino?*

Da, zelo. Zdaj nisem več.

9. *Če bi lahko izbral, v katero državo bi se s starši preselili, katero bi izbral? Katero koli.*

Če bi se preselil iz Srbije, bi se preselil na Havaje. Zdaj, ko živimo v Sloveniji, se prav tako želim preseliti na Havaje.

10. *Če bi lahko izbral ali se preseliti ali ne - kaj bi izbral?*

Ne.

11. *Ali se vidiš v prihodnosti v Sloveniji ali si srčno želiš oditi nazaj v vašo domovino?*

Ja, v Sloveniji, tukaj mi je všeč.

12. *Kaj ti je pri življenju v Sloveniji najtežje - prijatelji, jezik, kultura ...?*

V Srbiji smo šli vsak dan ven. Vsak dan. Tukaj pa tega ni. Mogoče bo kdaj.

4.2.1.4 Intervju 4

1. *Vprašanja (starost, spol, razlog prihoda v Slovenijo, iz katere države so prišli).*

12 let, moški. Starši so se odločili zaradi službe, da se preselimo iz Bosne in Hercegovine.

2. *Kako si se počutil, ko ste prispeli v Slovenijo (nezadovoljen, prestrašen, vesel, poln pričakovanj)? Zakaj?*

Najprej sem pogrešal življenje. Bil sem nezadovoljen, ker sem zapustil dom in prijatelje.

3. *Ali meniš, da so te v šoli lepo sprejeli? Kako?*

Da. Malo so mi pomagali.

4. *Ali še imaš stike s prijatelji iz prejšnje države?*

Ja.

5. *Kako vzdržuješ stike s prijatelji iz države?*

Preko Facebooka.

6. *Ali imaš tudi tukaj prijatelje? Ali si zadovoljen z njimi, se med njimi dobro počutiš in si radi z njimi?*

Ja, sem.

7. *Ali se je sedaj težje spoprijateljiti kot prej? Kaj ti pri tem dela največ težav - torej pri spoprijateljivanju?*

Ja. Težje se je pogovarjati.

8. *Ali si bil prizadet, žalosten, ko si izvedel, da se selite v tujino?*

Ne.

9. *Če bi lahko izbral, v katero državo bi se s starši preselili, katero bi izbral? Katero koli.*

V Francijo, v Pariz.

10. *Če bi lahko izbral, ali se preseliti ali ne - kaj bi izbral?*

Ne bi.

11. *Ali se vidiš v prihodnosti v Sloveniji ali si srčno želiš oditi nazaj v vašo domovino?*

Želim si iti nazaj.

12. *Kaj ti je pri življenju v Sloveniji najtežje - prijatelji, jezik, kultura ...?*

Najtežje se je spoprijateljiti.

4.2.1.5 Intervju 5

1. *Vprašanja (starost, spol, razlog prihoda v Slovenijo, iz katere države so prišli).*

13 let, ženski. Oče je že bil tukaj. Mi smo prišli sem za očetom iz Makedonije.

2. *Kako si se počutila, ko ste prispeli v Slovenijo (nezadovoljen, prestrašen, vesel, poln pričakovanj)? Zakaj?*

Bila sem vesela, ampak ne zelo. Nisem vedela, kako bo v šoli, s prijatelji.

3. *Ali meniš, da so te v šoli lepo sprejeli? Kako?*

Da. Hitro sem se spoprijateljila. Tudi učitelji so me lepo sprejeli.

4. *Ali še imaš stike s prijatelji iz prejšnje države?*

Da.

5. *Kako vzdržuješ stike s prijatelji iz države?*

Preko telefona in Facebooka.

6. *Ali imaš tudi tukaj prijatelje? Ali si zadovoljna z njimi, se med njimi dobro počutiš in si rada z njimi?*

Da, še kar. Raje bi bila s prijatelji v Makedoniji.

7. *Ali se je sedaj težje spoprijateljiti kot prej? Kaj ti pri tem dela največ težav - torej pri spoprijateljivanju?*

Ne.

8. *Ali si bila prizadeta, žalostna, ko si izvedla, da se selite v tujino?*

Ja, srednje.

9. *Če bi lahko izbirala, v katero državo bi se s starši preselili, katero bi izbrala? Katero koli.*

Iz Slovenije bi se preselila nazaj v Makedonijo. Če bi živela še vedno v Makedoniji, bi ostala tam.

10. *Če bi lahko izbirala ali se preseliti ali ne - kaj bi izbrala?*

Ne. Ostala bi v Makedoniji.

11. *Ali se vidiš v prihodnosti v Sloveniji ali si srčno želiš oditi nazaj v vašo domovino?*

Šla bi nazaj.

12. *Kaj ti je pri življenju v Sloveniji najtežje - prijatelji, jezik, kultura ...?*

Jezik, prijatelji, šola.

4.2.1.6 Intervju 6

1. *Vprašanja (starost, spol, razlog prihoda v Slovenijo, iz katere države so prišli).*

14 let, ženski. Preselili smo se zaradi službe staršev iz Bosne in Hercegovine.

2. *Kako si se počutila, ko ste prispeli v Slovenijo (nezadovoljen, prestrašen, vesel, poln pričakovanj)? Zakaj?*

Bila sem žalostna, ker sem vedela, da mi bo tu težko. Zapustila sem zelo dobro prijateljico.

3. *Ali meniš, da so te v šoli lepo sprejeli? Kako?*

Ja, predvsem učitelji.

4. *Ali še imaš stike s prijatelji iz prejšnje države?*

Seveda.

5. *Kako vzdržuješ stike s prijatelji iz države?*

Preko Skypa ali Facebooka.

6. *Ali imaš tudi tukaj prijatelje? Ali si zadovoljna z njimi, se med njimi dobro počutiš in si rada z njimi?*

Ja, imam. Sem zadovoljna z mojim odnosom z njimi, vendar ni tako kot prej.

7. *Ali se je sedaj težje spoprijateljiti kot prej? Kaj ti pri tem dela največ težav - torej pri spoprijateljevanju?*

Ja. Težko je govoriti slovensko z njimi. Oni imajo drugačno mnenje o meni.

8. *Ali si bila prizadeta, žalostna, ko si izvedla, da se selite v tujino?*

Ja.

9. *Če bi lahko izbirala, v katero državo bi se s starši preselili, katero bi izbrala? Katero koli.*

V Združene države Amerike.

10. *Če bi lahko izbirala ali se preseliti ali ne - kaj bi izbrala?*

Ne.

11. *Ali se vidiš v prihodnosti v Sloveniji ali si srčno želiš oditi nazaj v vašo domovino?*

Vidim se v Sloveniji.

12. *Kaj ti je pri življenju v Sloveniji najtežje - prijatelji, jezik, kultura ...?*

Težko je pridobiti prijatelje.

4.2.2 Skupna interpretacija podatkov, pridobljenih z intervjuji

Ugotovila sem, da sta najbolj zadovoljna z življenjem v Sloveniji in s selitvijo mlajša učenca. Če bi lahko učenci sami izbirali, ali se preseliti ali ne, bi se redko kdo odločil za Slovenijo (ponovno mlajša učenca). Prav tako se starejši učenci sploh ne bi preselili. Največ težav imajo učenci priseljenci z navezovanjem stikov z novimi prijatelji v novem okolju. Kljub razdalji v večini učenci priseljenci ohranjajo stike s prijatelji od prej. Pri tem igra najpomembnejšo vlogo spletno družabno omrežje Facebook, poleg tega pa še Skype in mobilni telefon. Na splošno sem ob izvedbi intervjujev ugotovila, da so z življenjem v Sloveniji zadovoljni. Na to je zagotovo vplival sprejem na začetku. Učenci so poudarili, da so bili lepo sprejeti. Tako s strani sošolcev kot tudi učiteljev. Kljub temu pa omenjajo, da se izven šole sicer družijo s prijatelji, ampak manj kot so se prej.

4.3 Razprava

Ugotovila sem, da starost ni vplivala na socialni položaj učencev priseljencev v razredu, saj so učenci s sošolci različno povezani z drugimi. Odvisno je od posameznega razreda, kako je sestavljen oz. kako je bil razred povezan že od prej. Kjer je bil razred že prej posebej oblikovan s skupinami, učencev priseljencev v večini niso sprejeli medse. To dokazujejo oblikovani trikotniki ali štirikotniki. Izjema je 8. Razred, ker je v njem tako malo deklet (prej sta bili le dve, zdaj so skupaj 4), da so vse med seboj povezane. Vprašanje je, kako bi bila dekleta med seboj povezana, če bi jih bilo več.

Učenci priseljenci imajo na splošno gledano slabši socialni položaj. So bolj osamljeni. V primerjavi s svojimi sošolci imajo srednje dober položaj. Odvisno je od posameznika, kako se zna povezati, kakšni so njegovi sošolci, poleg tega pa na to vpliva tudi čas. Prijateljstva potrebujejo čas, da se razvijejo, sošolci se morajo med seboj spoznati.

Ugotovila sem, da sta najbolj zadovoljna z življenjem v Sloveniji in s selitvijo mlajša učenca. Če bi lahko učenci sami izbirali, ali se preseliti ali ne, bi se redko kdo odločil za Slovenijo (ponovno mlajša učenca). Prav tako se starejši učenci sploh ne bi preselili. Največ težav imajo učenci priseljenci z navezovanjem stikov z novimi prijatelji v novem okolju. Kljub razdalji v večini učenci priseljenci ohranjajo stike s prijatelji od prej. Pri tem igra najpomembnejšo vlogo spletno družabno omrežje Facebook, poleg tega pa še Skype in mobilni telefon. Na splošno sem ob izvedbi intervjujev ugotovila, da so z življenjem v Sloveniji zadovoljni. Na to je zagotovo vplival sprejem na začetku. Učenci so poudarili, da so bili lepo sprejeti. Tako s strani sošolcev kot tudi učiteljev. Kljub temu pa omenjajo, da se izven šole sicer družijo s prijatelji, ampak manj kot so se prej.

Če pogledamo hipoteze, ugotovimo, da lahko hipotezo 1, *mlajši učenci migranti se hitreje prilagodijo družbi, saj mlajši še niso popolnoma kulturno izoblikovani in imajo manj predsodkov*, zavrnila, saj se mlajši učenci sicer v razred nekoliko slabše, počasneje vključujejo, so pa zadovoljni s svojim položajem in življenjem v Sloveniji.

Drugo hipotezo *učencem migrantov je najtežje na začetku prihoda v tujo državo, nato pa jim je lažje*, sem potrdila. Rezultati raziskovanja so pokazali, da je učencem priseljencem na začetku prihoda v tujo državo bilo težje, kot jim je sedaj, ko so že nekaj časa tukaj. To bi povezala predvsem z učenjem jezika, ki je ključen za sporazumevanje in vključevanje.

Naslednjo, tretjo hipotezo *predvidevam, da potrebujejo približno 2 meseca, da jih okolica sprejme, je pa čas odvisen od posameznika*, bi zavrnila. Ugotovila sem, da učenci priseljenci potrebujejo dalj časa za povezovanje s prijatelji v razredu. To dokazuje tudi socialni položaj učenca priseljenca 8. razreda, ki se je priselil pred letom in pol in je že dalj časa vključen v razred. Zanj sem ugotovila, da je v razredu dobro povezan in ima kar nekaj vzajemnih izbir.

Četrte hipoteze *socialno-ekonomski status nima prevelikega vpliva na prilagajanje družbi* ne morem ne potrditi in ne zavrnila, saj so se vsi učenci priseljenci s svojimi družinami priselili v Slovenijo zaradi želje po boljšem življenju oz. zaradi zaposlitve. Medtem ko le-tega ne morem primerjati z nikomer, ki se je priselil v Slovenijo iz drugih razlogov in ima dober socialno-ekonomski položaj.

Peto, zadnjo hipotezo *delovne oz. učne navade so ločen dejavnik od migracij – dejstvo, da se nekdo preseli v tujino, ne pomeni, da ima zato slabši uspeh*, sem potrdila. Res je, da se učenci priseljenci sicer težje učijo jezik, vendar lahko kljub temu dosežejo visoke ocene in s tem dober šolski uspeh. Pri tem igra najpomembnejšo vlogo delavnost posameznika.

Ob tem sem razmišljala, kaj bi lahko naredila šola, da bi se položaj učencev priseljencev izboljšal. Oblikovala sem naslednje predloge:

- Ločeno učenje slovenskega jezika – učenci so med težave, ki jih imajo v Sloveniji, navedli jezik, zato bi se morali intenzivneje učiti slovenščine, da bi se lažje sporazumevali s prijatelji in si jih tak sploh pridobili.
- Učenci bi morali sprejemati druge učence – tujce, kar bi jih morali učiti na razrednih urah in z raznimi delavnicami – na primer s socialnimi igrami. Najprej bi bile igre pomembne, da se med seboj spoznajo, kasneje pa da se sošolci med seboj povežejo.
- Učitelji bi morali delati tudi na tem, da drugi učenci do učencev priseljencev ne bi gojili predsodkov, čeprav jih še sploh ne poznajo.
- Učenci priseljenci bi se lahko ob prihodu v razred drugim tudi predstavili (predstavili bi sebe, svoje interese, hobije, jezik, kulturo), prav tako bi se učenci večine predstavili učencu priseljencu.
- Na šolah bi lahko uvedli tutorje za učence priseljence, torej določili bi učenca, ki bi za posameznega učenca priseljenca »skrbel«, vodil, mu pomagal pri sporazumevanju in učenju.

4.3.1 Družbena odgovornost

Raziskovalna naloga je po mojem mnenju družbeno odgovorna. Naloga lahko vpliva na odnos učencev in učiteljev do učencev priseljencev. Predvsem so tukaj pomembni predlogi, kar bi lahko šola in učenci ter učitelji naredili, da bi izboljšali ali olajšali življenje priseljencev. Prav tako naloga obravnava »živo temo« - ljudi, ki živijo, obstajajo, in ki jih je prav tako vedno več.

5 VIRI IN LITERATURA

5.1 Literatura

Haralambos, M. in Hollborn, M. (2001). *Sociologija: teme in pogledi*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Kajtna, T. (b. d.). Sociometrična preizkušnja. Pridobljeno z dne 4. 11. 2012 na naslovu www.fsp.uni-lj.si/mma_bin.php?id/sociometrija.pdf.

5.2 Elektronski viri

Deportacija. (b. d.). Pridobljeno z dne 2. 2. 2013 na naslovu http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=deportacija&hs=1.

Južnič, S. (1993). *Identiteta*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Migracije. Pridobljeno z dne 17. 1. 2013 na naslovu <http://sl.wikipedia.org/wiki/Migracije>.

Migracije – svetovni izziv 21. stoletja. (2006). Pridobljeno z dne 12. 12. 2012 na naslovu <http://www.rtv slo.si/svet/migracije-svetovni-izziv-21-stoletja/57840>.

Medica, Lukić in Kralj. *Delovne in življenjske razmere delavcev migrantov v Sloveniji*. Zaključno poročilo študije. Pridobljeno dne 19. 1. 2013 iz http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/el2010_raziskava_razmere_delavcev_migrantov_250311.pdf.

Mednarodni dan migrantov 2012. (2012). Pridobljeno z dne 10. 12. 2012 na naslovu http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5210.

Resolucija o migracijski politiki RS, Ur. l. 106/2002. Pridobljeno dne 20. 1. 2013 iz <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2002106&stevilka=5265>.

Tisu, M. (2006). *Odnos do priseljencev v Evropi - analiza podatkov Evropske družboslovne raziskave 2002*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani.